

รายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
โทร. ๐๒-๙๕๕๑๕๑๔ โทรสาร ๐๒-๙๕๕๑๕๑๔

E-mail: Bio53@hotmail.com, doae_pmd@hotmail.com

๑. สถานการณ์ศัตรูข้าว

พื้นที่ปลูกตามรายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัด ณ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ จำนวน ๗๐ จังหวัด มีพื้นที่ปลูกข้าว ๓๓,๕๖๗,๑๙๒ ไร่ สถานการณ์ศัตรูข้าว ในสัปดาห์นี้

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล* ไม่พบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

โรคไหม้ข้าว** พบการระบาดในข้าวระดับรุนแรง จำนวน ๔๘ ไร่ และพบการระบาดในข้าวระดับไม่รุนแรง จำนวน ๙๓๘ ไร่ รวมพื้นที่ระบาดทั้งหมด ๙๘๖ ไร่ (ลดลง ๒๙๓ ไร่) ในพื้นที่ ๕ จังหวัด โดยแบ่งเป็นส่วนภูมิภาค ดังนี้

ภาคตะวันออก ๑ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น ศรีสะเกษ และจังหวัดสุรินทร์

ภาคใต้ จำนวน ๑ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพัทลุง

๒. การดำเนินงานควบคุมการระบาด

๒.๑ เจ้าหน้าที่กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ประสานงานติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าว ภายใต้โครงการกำหนดจุดเฝ้าระวังศัตรูพืช (แปลงติดตามสถานการณ์ข้าว) เพื่อติดตามสถานการณ์ในพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และโรคไหม้ข้าว

๒.๒ ประชาสัมพันธ์แจ้งจังหวัดที่เคยพบการระบาดและพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาด ๔๒ จังหวัด เตรียมความพร้อมในพื้นที่ระบาดซ้ำซากเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดซ้ำอีก โดยได้จัดทำแปลงติดตามสถานการณ์ทั้งหมดจำนวน ๘๐๙ แปลง ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในพื้นที่เสี่ยง เตรียมความพร้อมในการผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอเรีย และรณรงค์ให้สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนใช้ควบคุมศัตรูข้าวในทุกพื้นที่

๒.๓ สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาดของโรคไหม้ข้าว (ระยะคอรวง) จังหวัดสระแก้วพบการระบาดเพิ่มขึ้นเนื่องจากสภาพอากาศเหมาะต่อการเกิดโรค ทั้งนี้ทางสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ ได้มีการประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหา คาดว่าการระบาดน่าจะลดลงเนื่องจากเป็นข้าวในช่วงอายุมากกว่า ๖๐ วัน ใกล้ทำการเก็บเกี่ยวแล้ว ในส่วนของจังหวัดศรีสะเกษการระบาดเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยเพื่อเร่งให้ข้าวเขียว อีกทั้งสภาพอากาศเหมาะต่อการเกิดโรค จึงมีการแจ้งเรื่องให้ทางจังหวัดและสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดทราบ ซึ่งในขณะนี้พื้นที่บางตำบลได้เก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วบางส่วนเพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

๒.๔ กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ได้จัดทำโครงการจุดเฝ้าระวังศัตรูพืช (แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าว) ในพื้นที่ ๔๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ ยโสธร มุกดาหาร นครพนม อุบลราชธานี ขอนแก่น กาฬสินธุ์ อุดรธานี เลย หนองคาย สกลนคร ร้อยเอ็ด น่าน แพร่ พะเยา อุดรดิตถ์ เชียงใหม่ พิษณุโลก เชียงราย เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท อ่างทอง ลพบุรี นครปฐม ปทุมธานี สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ปราจีนบุรี นครนายก ระยอง สุราษฎร์ธานี ประจวบคีรีขันธ์ พัทลุง และจังหวัดชลบุรี

๓. การคาดการณ์

สภาพอากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา ในช่วงระหว่างวันที่ ๑๕ - ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ภาคเหนือ อุณหภูมิต่ำสุด ๒๐ - ๒๓ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๑ - ๓๕ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุณหภูมิต่ำสุด ๒๐ - ๒๔ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๑ - ๓๔ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๒๐-๓๐ ของพื้นที่

ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุณหภูมิต่ำสุด ๒๒ - ๒๕ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๒ - ๓๕ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๑๐ - ๔๐ ของพื้นที่

ภาคใต้ อุณหภูมิต่ำสุด ๒๒ - ๒๕ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๐ - ๓๓ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๓๐ - ๗๐ ของพื้นที่

สภาพอากาศในพื้นที่ภาคเหนือ มีฝนร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีฝนร้อยละ ๒๐ - ๓๐ ของพื้นที่ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีฝนร้อยละ ๑๐ - ๔๐ ของพื้นที่ และภาคใต้ มีฝนร้อยละ ๓๐ - ๗๐ ของพื้นที่ ข้อมูลจากแปลงสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าวในสัปดาห์ที่ผ่านมา พบการกระจายตัวของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และโรคไหม้ข้าวลดลง คาดว่าในสัปดาห์นี้สภาพอากาศยังเหมาะต่อการแพร่ระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ในเขตภาคกลางและภาคใต้ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลควรเฝ้าระวังในพื้นที่ ที่ปลูกข้าวใหม่อายุน้อยกว่า ๔๐ วันถึง ๖๐ วัน ซึ่งเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลจะอพยพจากแปลงข้าวที่เกี่ยวข้องแล้วเข้าทำลายแปลงข้าวที่ปลูกใหม่และอายุน้อย ส่วนโรคไหม้ข้าวควรเฝ้าระวังในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ขอนแก่น สุรินทร์ พัทลุง นครศรีธรรมราช สงขลา และจังหวัดปัตตานี ขอให้เกษตรกรหมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในข้าวที่ใช้พันธุ์อ่อนแอ ปริมาณต้นข้าวในแปลงหนาแน่น มีการให้ปุ๋ยไนโตรเจนในอัตราสูง หากพบการระบาดของหริบแจ้งเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ เพื่อดำเนินการควบคุมโดยทันที ซึ่งขณะนี้ข้าวส่วนใหญ่อยู่ในระยะออกรวงถึงเก็บเกี่ยว ถ้าโรคไหม้ข้าวเข้าทำลายในระยะนี้จะทำให้ผลผลิตลดลงอย่างมาก

๔. คำแนะนำในการควบคุมการระบาด

๔.๑ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๑. ปลูกข้าวพันธุ์ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น กข ๖ กข ๓๑ กข ๔๑ กข ๔๗ สุพรรณบุรี ๒ สุพรรณบุรี ๓ สุพรรณบุรี ๕๐ พิษณุโลก ๒ เป็นต้น และไม่ควรปลูกพันธุ์เดียวกันติดต่อกันเกิน ๔ ฤดูปลูก ควรปลูกสลับกันระหว่างพันธุ์ต้านทานสูงกับพันธุ์ทนทานหรือพันธุ์อ่อนแอปานกลาง โดยพิจารณาอายุเก็บเกี่ยวให้ใกล้เคียงกัน เพื่อลดความเสี่ยงภัยเมื่อเกิดการระบาดรุนแรง

๒. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง เพื่อนำองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนิเวศในแปลงนามาวิเคราะห์และตัดสินใจด้วยตนเองในการจัดการแปลงนา จากสถานการณ์จริง

๓. ในพื้นที่ที่มีการระบาด ที่สามารถควบคุมระดับน้ำในนาได้ หลังปักดำหรือหว่าน ๒ - ๓ สัปดาห์จนถึงระยะตั้งท้อง ควบคุมน้ำในแปลงนาให้พื้นดินพอเปียก หรือมีน้ำเรี่ยผิวดินนาน ๗ - ๑๐ วัน แล้วปล่อยขังทิ้งไว้ให้แห้งเองสลับกันไป จะช่วยลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๔. ใช้เชื้อราบิวเวอเรีย(เชื้อสด) อัตรา ๑ กิโลกรัม(๒ ถุง) ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ควรฉีดพ่นในบริเวณที่พบในช่วงเช้าหรือช่วงเย็น

๕. ในกรณีที่ต้องสารเคมีในการกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลแนะนำให้ใช้สารเคมี ดังนี้

๑) ข้าวระยะกล้าถึงแตกกอ (อายุ ๓๐ - ๔๕ วัน)

- บูโพรเฟซิน ๒๕ % WP ๑๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- บูโพรเฟซิน ๑๐ % WP ๒๕ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- บูโพรเฟซิน ๕ % WP + ไอโซโพรคาร์บ ๒๐ % WP ๕๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

๒) ข้าวระยะแตกกอเต็มที่

- อีโทเฟนพรีอ็อกซ์ ๑๐ % EC ๒๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- อีโทเฟนพรีอ็อกซ์ ๕ % EC ๔๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- คาร์โบซัลเฟน ๒๐ % EC ๑๐๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

- ฟิโนบูคาร์บ ๕๐ % EC ๖๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- ไฮโซโปรคาร์บ ๕๐ % WP ๖๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- ๓) ขั้วระยะตั้งท้องถึงออกรวง
  - ไดโนทีฟูแรน ๑๐ % WP ๑๕ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
  - ไทอะมิโทแซม ๒๕ % WG ๒ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
  - โคลโทอะนิติน ๑๖ % ๖-๙ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
  - อิมิดาโคลพริด ๑๐ % SL ๑๕ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
  - อีทีโพรล ๑๐ % SC ๕๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

๔.๒ โรคไหม้ข้าว

๑. สำรองแปลงนา อย่างสม่ำเสมอถ้าพบอาการของโรคไหม้ข้าวควรให้ปฏิบัติดังนี้
    - ๑) ใช้เชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลิส) พ่นอัตราตามคำแนะนำในฉลาก
    - ๒) ใช้เชื้อไตรโครเดอร์มาอัตรา ๑ กิโลกรัม ต่อน้ำ ๒๐๐ ลิตร พ่น
  ๒. ถ้ามีความจำเป็นให้ใช้สารเคมีพ่นเฉพาะจุดที่พบการระบาดเพื่อควบคุมไม่ให้เชื้อราแพร่กระจายขยายเป็นวงกว้างออกไป สำหรับสารเคมีที่ใช้ ได้แก่
    - ๑) อิติเฟนฟอส ๕๐ เปอร์เซนต์ อีซี อัตรา ๒๐ - ๒๕ ซีซี ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร
    - ๒) บลาสติซิดิน-เอส ๒ เปอร์เซนต์ อีซี อัตรา ๒๐ - ๒๕ ซีซี ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร
    - ๓) ไตรไซคลาโซล ๗๕ เปอร์เซนต์ ดับบลิวพี อัตรา ๑๐ - ๑๖ กรัม ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร
- *** ควรพ่นในแปลงข้าวที่มีประวัติว่าเคยมีโรคระบาดมาก่อน การใช้สารเคมีพ่นซ้ำกันหลายครั้ง เชื้อราจะต้านทานสารเคมีหรือดื้อยา ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อราต้านทานสารเคมี จึงควรเลือกใช้สารเคมีบางชนิดพ่นสลับกัน ทั้งนี้ในการใช้สารเคมีควรใช้ด้วยความระมัดระวัง และคำนึงถึงความปลอดภัยต่อผู้ใช้และสภาพแวดล้อม
๓. หวานเมล็ดพันธุ์ในอัตราที่เหมาะสม ๑๕ - ๒๐ กิโลกรัม ต่อไร่ ควรแบ่งแปลงให้มีการถ่ายเทอากาศได้ดี
  ๔. คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรไซคลาโซล คาซูกามัยซิน คาร์เบนดาซิม
- โพรคลอราซ อัตราตามคำแนะนำในฉลาก

หมายเหตุ จังหวัดที่มีข้อมูลพื้นที่ปลูกข้าว ๗๐ จังหวัด ๔,๖๐๒ ตำบล

*จังหวัดที่มีรายงานข้อมูล ๕๒ จังหวัด ๓,๐๐๑ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๒๙ และ ๖๕.๒๑ ตามลำดับ

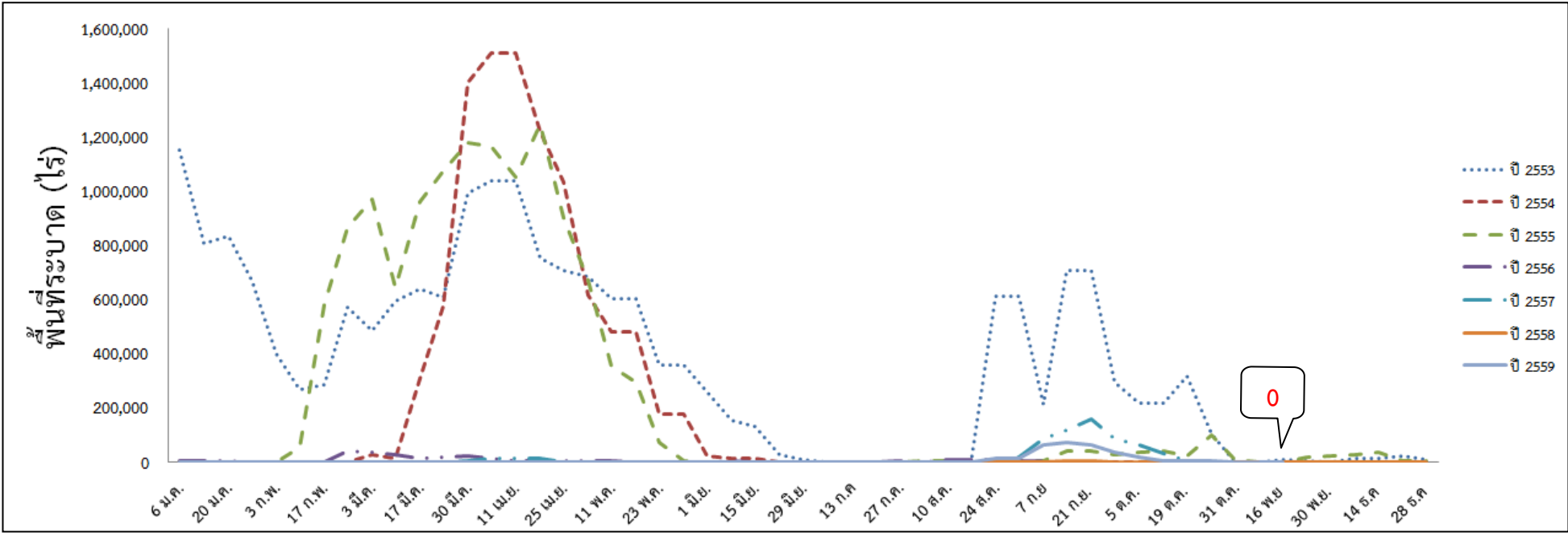
จังหวัดที่ไม่มีรายงานข้อมูล ๑๘ จังหวัด ๑,๖๐๑ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗๑ และ ๓๔.๗๙ ตามลำดับ

**จังหวัดที่มีรายงานข้อมูล ๔๙ จังหวัด ๓,๐๓๒ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๐๐ และ ๖๕.๘๘ ตามลำดับ

จังหวัดที่ไม่มีรายงานข้อมูล ๒๑ จังหวัด ๑,๕๗๐ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐ และ ๓๔.๑๒ ตามลำดับ

รายละเอียดเพิ่มเติม ในรายงานสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช ทาง <http://www.doae.go.th/> หรือ <http://www.ppsf.doae.go.th/>

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดของเพลิงกระโดดสีน้ำตาล
ระหว่างปี ๒๕๕๒/๒๕๕๓ ปี ๒๕๕๓/๒๕๕๔ ปี ๒๕๕๔/๒๕๕๕ ปี ๒๕๕๕/๒๕๕๖ ปี ๒๕๕๖/๒๕๕๗ กับ ปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘
ปี ๒๕๕๘/๒๕๕๙

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดของโรคไหม้
ระหว่างปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘ ปี ๒๕๕๘/๒๕๕๙

